

NIEZGODNY (121) ai

W pisowni łącznej (112), w rozłącznej (9).

e oraz o jasne.

sg *m N niezgodny* (13). ◊ *A niezgodny* (2), *niezgodn(e)go* (1). ◊ *f N niezgodną* (7). ◊ *G niezgodn(e)j* (2). ◊ *A niezgodną* (2). ◊ *I niezgodną* (2). ◊ *n N niezgodn(e)* (9). ◊ *G niezgodn(e)go* (3). ◊ *pl N m pers niezgodni* (22). *m an niezgodni (cum sb: brytani)* (1). *subst niezgodné* (11); -é (1), -e) (10). ◊ *G niezgodnych* (7). ◊ *D niezgodnym* (2). ◊ *A m pers niezgodn(e)* (14), *niezgodnych* (1); -e) : -ych *SkarŻyw* (5:1; 545). *m an niezgodn(e) (cum sb: psy)* (2). *subst niezgodné* (10); -é (3), -e) (7). ◊ *I m niezgodnymi* (3) *WujJud, BiałKaz, CzechEp*, *niezgodnémi* (2) *BielSen, OstrEpit*; -émi (1), -e)mi (1). *n niezgodnymi* (1). ◊ *L niezgodnych* (3). ◊ *V m pers niezgodni* (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVII) i XVIII w.

1. *Będący odmiennego zdania, niejednomysłny, kłótlivy, skłócony; nieprzyjazny; discors Mącz, PolAnt, Modrz, Cn; dissentiens Modrz, JanStat; non consentiens Vulg; discordiabilis, discordialis, discordiosus, dissentaneus, male consors Cn (66) : BierEz I4; Iedni ciągną ná lewo/ á ná práwo drudzy/ Bo niezgodni tám zówždy/ v tey pániey słudzy. RejZwierz 109; SErgius czwarty [...] krole y kfiążetá niezgodne poiednał BielKron 176; KochZg A3; wízelkye kroleftwo niezgodne fámo vpádnie SarnUzn G7; Bo choćiaby teź niezgodni byli fędziowie/ tedy wíętfza licźbá przechodźiłaby mniefźá. ModrzBaz 92v; SkarJedn 60, 81, 293; Na on čás było wielkie rozerwánie w kościele Bozym. Kárdynali niezgodni/ iedni obráli zá Papieżá Piotrá Leoná/ [...] Drudzy [...] obráli Innocente^{go} wtorego. SkarŻyw 164, 142, 161, 317; BielSen 10; SkarKazSej 684a.*

niezgodni miedzy kim [zawsze: miedzy sobą] (12): ComCrac 14; fkárzyliście fie ná nas/ że o was to mowimy/ iżeście miedzy sobą fą niezgodnymi/ y powiádaliście iáka miłość y zgodá miedzy wámi WujJud 127; WujJudConf 10v; BudNT Act 28/25; iż lepiey dáleko áby ieden naywyzźfzâ wládžá ná łobie nošil/ niźliby się wiele ich z rowney wládze wefeliło: ktorzi będąc niezgodni miedzy sobą [inter se dissentientes] wízczyńaliby niefnałki y bunty ModrzBaz 25, 27; SkarJedn 37; CzechEp 36; Tákić fię nieftátek/ w tych wymyflech ludzkich pokázuie/ iż oto nie tylko słowu Boże^{mu} fprzećiwiaią fię/ ále fámí miedzy sobą niezgodni fą. NiemObr 139; Tedy iedni zezwaláli ná to co powiedał [apostól Paweł] á drudzy nie wierzyli. A będąc niezgodni miedzy sobą [cum invicem non essent consentientes]/ odchodźili WujNT Act 28/25, przedm 10; SarnStat 55.

niezgodny z kim, z czym [w tym: z sobą = jeden z drugim nawzajem (2)] (5): Turek kiedy ma z Chrzećijány woynę wieść/ niczego wíęcey nieprágnie/ iedno áby z sobą byli niezgodni [ut inter se sint discordes]. ModrzBaz 114; Oczko [43]; CzechEp 157; GrabowSet G3; OstrEpit A2v.

niezgodny w czym (2): fámí miedzy sobą w rzeczách wierze nalezytych nie zgodni y różni fą SkarJedn 37; choćiáż w czym inźym z Papieżem niezgodni/ ále wđdy około tákiegoź narodzenia/ [...] w wykłádzie tym zgodni CzechEp 157.

W połączeniu szeregowym (1): Człowiek bywa gniewliwy barzo/ nie ludzki/ niezgodny/ pragnący zwady, y śmierci ludzkiej/ gwałtownik/ niefromieźliwy/ drapieźny/ waleczny, fmiály FalZioł V 51.

W przeciwstawiach: »niezgodny ... łagodny (2), powodny, spokojny, zgodny, zjednoczony« [w tym: zjednoczony i spokojny (1)] (6): RejWiz 118v; Wefel fię mátko kościele S. ktora ná dzieći fwe

do tąd niezgodne/ iuż ziednoczone y łpokoyne pátrzyfz. *SkarJedn* 269; *CzechEp* 157; Wádzili zem niezgodny Często z twą wolą? á wnet zaś powodny *GrabowSet* G3; Nie máłz/ ktoryby z chęci porátował/ A choć poštává/ y fłowá łagodne/ Myśli niezgodne. *GrabowSet* 14.

W charakterystycznych połączeniach: niezgodny(-a, -i) człowiek (ludzie) (2), myśl; niezgodny(m) by(wa)ć (14); niezgodni jednąą się; niezgodnych pogodzenie; niezgodne jednocić, (po)jednać (8), porównać, do zgody przywozić, ugadzać (zgodzić) (3), uspokoić.

*Szeregi: »niezgodni a sobie z lekka przyjaciele« (1): Y niemoże to być/ áby ci ktorzi miedzy łobą niezgodni łą/ á łobie z lekká przyiacielmi [qui inter se sunt discordes et parum amici]/ mogli [...] zgodę y pokoy poštánowić. *ModrzBaz* 27.*

*»rozdzielony i niezgodny« (1): á ci ktorzy fię do Chryštufa odzywáią ták rozdzieleni y niezgodni łą? *SkarJedn* A3.*

*»niezgodny a (i) różny« [szyk 2:1] (3): gdzieby czy Commiffarze miedzi łobą niezgodni a rozni beli. *ComCrac* 14; *SkarJedn* 37; [heretycy] ták łą miedzy łobą różni y niezgodni/ że prawie nic pewnego z ich przekłádów mieć nie możemy. *WujNT przedm* 10.*

*»trudny i niezgodny« (1): Pierwey fie dwa yeżowie łtowárzifz. videlicet/ Yeden morski drugi ziemski/ to bywa mówiono o trudnych y niezgodnych ludziech. *Mqcz* 99b.*

*»złej wolej i niezgodny« (1): Paznochti krotkie, złey wolej człowieka y niezgodnego daią znać *GlabGad* P3v.*

*W przén (9) : *RejWiz* 118v; *CzechRozm* 78; gdyby kto ná Piotrá S. przywileie wštąpic niemiał/ [...] ktoryby owce Chryštufowe do kupy zbierał/ niezgodne krocił *SkarJedn* 102, 269; Sadzawká przy Genewie łkámienie^m niezgodna. [cf V Genewy ładzawká/ w którą gdy kto kámięń wrzuci/ dziwne přędko wzbiéráiąc rolé ludziém zátapia. *Oczko* 9v] *Oczko* [43]; Wilcy w zgodzie miłości łwey trwáli potężnie. Przemogli pły nie zgodne *CzahTr* Ev, Ev [2 r.]; Vczyniły grom tákı nie zgodne obłoki/ Ze fie łnadz y łękały kámienne opoki. *PudłDydo* A4.*

a. *W funkcji rzeczownika (14) : *KromRozm III* N4; *CzechRozm* 108v; Káždy tedy ile może [...] niech fię o to ftára/ żeby niezgodne do zgody przywoził [discordes in concordiam reducere]. *ModrzBaz* 66v, 91; Niezgodnych bez lidzby [św. Antoni] porównał *SkarŻyw* 545, 292, 309, 372, 527 marg; *Calep* 899b; Bitwy krwáwe niech łnfzy łobie łpomináią/ y Bellone wołfk łrogich niechay wyłławiáią. Nam łpolne dáry w ten dzień zá ich bitwy łtána/ Precz niezgodni z wełela *SapEpit* B3v.*

*Szeregi: »nieposłuszny i niezgodny« (1): ktory [biskup rzymski] tákı rząd czynił po włzytkim Chrześciáńłtwie [!] do zgody kupiác/ a nie połłufzne y niezgodne karząc. *SkarJedn* 125.*

*»niezgodny i waśniwy« (1): Niezgodne á waśniwe z wielką pilnością vgadzał. *SkarŻyw* 292.*

*»zły i niezgodny« (1): iákoż fię przy tym łpokoynym łtole waśnić ieden ná drugiego mamy? izali złe y niezgodne przypuści pan do czci ták wielkiej *SkarKazSej* 671b.*

a. *Nieharmonijny, niezgodnie brzmący, pomieszany (3) : Rozlegałci fie thez niezgodny głos nieprzyiacieli [inconveniens inimicorum vox; niezgodliwy krzyk ... *WujBib*]/ y záłofne nárzekánie bywáło słýłłáne płáczących dzietek. *Leop Sap* 18/10; Dissonus, Niestroyny/ niezgodny roznie brzmący. Dissonus clamor, Niezgodne wołánie. *Mqcz* 402b.*

b. Powstały w niezgodzie, w niejednomysłności, charakteryzujący się niejednomysłnością, zaburzeniami [w tym: elekcyja (2), interregnum (2)] (4) : Interregnum wtore niezgodne także jako i pierwsze *PaprUp* A4; Iełcze y drugie niepozitki fā z onego Krola dla niezgodney Electijej nałzey *PaprUp* H, A4, F4v.

2. Niepodobny, różniący się, wzajemnie do siebie nie nadający się, nie przystający, sprzeczny, wykluczający się nawzajem; będący w sprzeczności z samym sobą; *discors HistAl*, *Mącz*; *dissentaneus Mącz*, *Calep*; *dissentiens, incongruens, inconueniens, ineptus Calep, Cn*; *contrarius Modrz*; *non conueniens Calep; insocialis Cn* (50) : *BierEz* 12; *KłosAlg* A2; Do łzkoł mędrcom nie chodzimy / kthorich náuká ielt niezgodna [*discors est; nye yesth* szgodna *HistAl* 1510 371]/ nic też pewnego áni mocnego/ ále fie po klámstwach tułaią. *HistAl* I7; Anomalia, *inaequalitas*, [...] *verbum anomalum, quod ad communem verborum variandi rationem non potest applicari*. Nierówność. Nierowney formy. Niezgodny. *Mącz* 10d, 65b; *WujJud* 36 *marg*, *Mm2*, *Mm2v*; gdy się tráfią nie zgodne wotá Senatorow/ coby miał Krol czynić *ModrzBaz* 26; *CzechEp* 138; *Calep* 332b, 522a.

niezgodny między czym [zawsze: *między sobą*] (5): *OrzQuin* L4; Wiedz że fame księgi Lácińskie między łobą niezgodne/ ale nierówno wietłza walká między Greckimi. *BudNT przedm* b2v, b2v *marg*; *WujNT przedm* 10, 16.

niezgodny z kim, z czym [w tym: *z sobą = z kim, z czym nawzajem* (7), (*sam*) *z sobą = sam w sobie* (5)] (21): Ielt w twoim kroleństwie lud z innym niezgodny/ ták w obyczáioch iáko w poślugach bołkich/ máiąc nowe zakony á wzywáiąc ich *BielKron* 114v; gdyby ták było [...] że fie pímo z łobą niezgadza/ tedyby łłowem Bożym nie mogło być/ gdyż BOg nie ielt łam z łobą niezgodny/ áni łłowo iego. *CzechRozm* 148, 69v, 260; *ModrzBaz* 100; Augustyn ále łam z łobą niezgodny. *CzechEp* 40 *marg*; A ták iuz teraz do okazánia dziwne⁸⁰/ á z łobą nigdy niezgodnego mniemánia/ o przedwiecznym zmysłonym łynu Bożym/ przyłtępiuę. *CzechEp* 253, 129, 228, 236, 242, 247, 251, 306; wroćmy fie do Iułtyná/ ktorego wyznánie/ iáko z pímem łwiętyym nie zgodne ielt/ ták też Papielkiemu wyznánium przypodobác fie nie może *NiemObr* 125, 116, 133, 135; SZczęście z myśłá niezgodne/ żáłość we mnie mnoży/ Inłze czyniác niżbym chćiał/ włzytek żywot trwoży *GrabowSet* C2, Fv; *SkarKaz* 241b.

niezgodny w czym (4): *BielKron* 114v; iáwna tho rzecz/ że inákłze łą Canony Greckie y Lácińskie/ y Greckie łamy niezgodne łą w wielu rzeczách wielkich. *WujJudConf* 235; *CzechEp* 129, 251.

W połączeniach szeregowych (6): iż Luterłka náuká od kofćyołá rozna y łłowu bożemu przeciwna yełt/ gdyż y łámá włobyte nyelworna/ nyezgodna/ nyeułtáwiczna/ odmyenna y przeciwna. *KromRozm I G*; *KromRozm II* a3; *Mącz* 383c; *CzechRozm* 260; tychże łámých odmienne y niezgodne y nieułtáwiczne pílmá/ ktorzy iedno ten fundámnt gliniány/ iedni łuli/ á drudzy mięłzáli *CzechEp* 235; *NiemObr* 116.

W porównaniu (1): Acżkolwiek ták łą od nich dáłecy y ták z nimi máło nie we włzytkim niezgodni/ iáko niepogodna ćiemność wieczorna/ á záránne pogodne łwitánie. *CzechEp* 129.

W charakterystycznych połączeniach: niezgodny(-e) dowod, fałsz, kanony, księgi (egzemplarze, Nowy Testament)(4), mniemanie, mowy, natury, pisma (2), prawa, rzeczy (3), statuty, wota, wysłowanie; niezgodny być (5).

Wyrażenie: »namniej niezgodny« (1): gdy ludzie [...] do iednego człowieká wyznánia/ ze łłowem Bożym namniey niezgodnego: y owłzem iemu przeciwnego/ ták fię przywiązali *NiemObr* 135.

Szeregi: »daleki i niezgodny« (1): *CzechEp* 129 *cf W porównaniu*.

»niezgodny i niesłychany« (1): Spoileś we mnie dwie niezgodne y nieślýcháne rzeczy/ máćierzyństwo z pánieństwem. *SkarKaz* 581a.

»powikłany i niezgodny« (1): iż przywiodłzy kędy ktore świádectwo łłowá Bożego/ tedy go ludźmi podpiera: [...] á wielá błędow zá żywotá powikłányi y niezgodnymi. *CzechEp* 139.

»niezgodny a (i, i owszem) przeciwny« [szyk 3:2] (5): O niezgodnich a sobio przeciwnich statucziech. *ComCrac* 17v; iż Tálmut ich ieft nowy wymyśl: y nie nadawnieyfe łpifánie/ z sobá bárzo ná wielu mieyfcách niezgodne y przeciwné *CzechRozm* 69v; *CzechEp* 258; *NiemObr* 133, 135. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»rozmaity i niezgodny« (1): poniewáz Graeckie exemplarze Nowego teftámentu łá rozmaíte y bárzo niezgodne miedzy sobá *WujNT przedm* 16. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»rożny i (a) niezgodny« (3): *GrzegRóżn* Dv; Muśieli ci ludzie ktorzi [!] tákíe práwá ták rozne/ á z sobá niezgodne łtánowili [*homines talium iurium conditores, tam diversorum tamque discrepantium*]/ rodzić fię iedni ná włchod słońcá/ drudzy ná zachod słońcá. *ModrzBaz* 100; *WujNT przedm* 10. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

α. *W funkcji rzeczownika* (2) :

niezgodni z kim [z sobá = jeden z drugim nawzajem] (1): y biádá być muśi tey Rzeczypołp: o ktorey niezgodni z sobá w wierze rządzá y obmyśláią. *SkarKazSej* 684b.

niezgodny w czym (2): że nigdy do łkodliwego rozerwánia/ miedzy niezgodnymi wierze nieprzyłzło *BiałKaz* Iv; *SkarKazSej* 684b.

3. *Nie nadający się; nieprzydatny, niepotrzebny; nie dający się porównać pod względem wartości, mało warty* (5) : A łwicę iáko niepłodną/ [*liszka*] Pokłádáłá zá niezgodną: Rzekąc nierowno zemną chodzilz/ Po iednemu łwięciu rodzilz. *BierEz* K4v; *SienLek* lv; Wyrzucono z wálzéy Rzeczypołpitéy imioná oné górné y niezgodné: Wódz/ Grábiá/ Kśiążę: iednym włzyfcy imięniem iákościé łá/ názywáią was Rycérftwem Polłkim. *OrzJan* 16.

niezgodny ku czemu (1): ábych cię [*Jerusalimie*] nie połóżył łpułtołzeniem (y) ziemiá ku miełzkániu niezgodną [*non habitatam (marg) habitabilem (-) PolAnt; inhabitabilem Vulg*]; ku miełzkániu niełpołobną *Leop, WujBib*] *BudBib Ier* 6/8.

W przeciwstawieniu: »niezgodny ... godny« (1): Bowiem co nam po łpráwách tych bółzkow niezgodnych Gdy mamy miedzy sobá wiele ludzi godnych? *Prot* C3.

Synonimy: **1.** *nieprzyjazny, swarliwy, zwadliwy; a. niejednaki, niestrojny; 2. niepodobny, nieprzytrafny, nierymowny, różny, sprzeczny, 3. niesposobny.*

Cf NIEZGODLIWY, NIEZGODNIK, ZGODNY